

2023-11-15

Jämställdhetsmyndigheten

info@jamstalldhetsmyndigheten.se

Diarienummer: ALLM 2023/184

Arbetsmarknadsdepartementet

a.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till a.ias@regeringskansliet.se

Diarienummer A2023/00885

JÄMSTÄLLDHETSMYNDIGHETENS REMISSVAR PÅ DELBETÄNKANDET ETABLERING FÖR FLER – JÄMSTÄLLDA MÖJLIGHETER TILL INTEGRATION, SOU 2023:24

Sammanfattning

Utrikes födda kvinnor är en särskilt utsatt grupp på arbetsmarknaden och de förslag som Jämställdhetsmyndigheten instämmer i förväntas få positiva konsekvenser på arbetsmarknadsinträdet för kvinnorna.

Förslagen har stor betydelse för att förverkliga det jämställdhetspolitiska delmålet om ekonomisk jämställdhet samt delmålet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Konsekvensen kan annars bli att ett stort antal kvinnor fastnar i ett långvarigt utanförskap samt en beroendeställning till de män som de invandrat till.

Jämställdhetsmyndigheten motsätter sig förslaget att nyanlända i den utvidgade målgruppen som deltar i etableringsprogrammet på heltid får lägre etableringsersättning. Detta riskerar att minska kvinnors arbetskraftsdeltagande, enligt inhämtade kunskaper från Danmark.¹

Vårt yttrande är avgränsat till de frågor som rör myndighetens verksamhetsområde. Jämställdhetsmyndigheten gör följande bedömning av förslagen:

- Instämmer i förslaget att utöka målgrupp för Arbetsförmedlingens etableringsprogram. Genom att inkludera anhöriginvandrande kvinnor i etableringsprogrammet ökar kvinnornas möjligheter på arbetsmarknaden eftersom tidig kontakt med samhällets aktörer sannolikt är av stor betydelse för dessa kvinnors möjligheter till ekonomisk självständighet.
- Motsätter oss förslaget att nyanlända i den utvidgade målgruppen som deltar i etableringsprogrammet på heltid får etableringsersättning på lägre nivå. Den lägre ersättningsnivån motverkar delmålet om ekonomisk jämställdhet. Det minskar kvinnornas ekonomiska egenmakt, självständighet och möjlighet att delta i samhället på lika villkor.
- Instämmer i förslaget att ramtiden för etableringsprogrammet anpassas. Kvinnorna behöver bättre förutsättningar än i dag att genomföra programmet inom en rimlig tid. Föräldraledighet ska exempelvis inte vara ett hinder för att delta och fullfölja programmet.

¹ SOU 2023:24 *Etablering för fler - jämställda möjligheter till integration* s. 191.

- Instämmer i förslaget att göra etableringsprogrammet för nyanlända mer flexibelt. Särskilt viktigt kan detta vara för personer med kort utbildning eller begränsad arbetslivserfarenhet.

Synpunkter enligt utredningens disposition

I rapporten *Stärkta möjligheter genom samverkan* (2022:13) lyfte Jämställdhetsmyndigheten att det i dag finns ett antal brister i processen som riskerar att fördröja utrikes födda kvinnors etablering på arbetsmarknaden

- Nyanlända kvinnor deltar i mindre utsträckning i olika arbetsförberedande insatser jämfört med nyanlända män.
- Kvinnor registreras senare och i lägre grad hos Arbetsförmedlingen, och de påbörjar kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) senare än män.
- Utrikes födda kvinnor avbryter etableringsprogrammet i högre grad än män utan att fått arbete eller börjat studera.

7 En utvidgad målgrupp för etableringsinsatser

7.2 Fler nyanlända har behov av särskilda etableringsinsatser

Om målgruppen för etableringsprogrammet utvidgas är anhöriginvandrande kvinnor en grupp som skulle kunna inkluderas i större utsträckning än i dag. Denna grupp av kvinnor löper hög risk att hamna i långvarigt utanförskap då de har få eller inga kontakter med myndigheter.²

Genom att även inkludera denna grupp i etableringsprogrammet ökar kvinnornas möjligheter på arbetsmarknaden eftersom tidig kontakt med samhällets aktörer sannolikt är av stor betydelse för kvinnornas möjligheter till ekonomisk självständighet. Konsekvensen kan annars bli att ett stort antal kvinnor fastnar i ett mångårigt utanförskap samt en beroendeställning till de män som de invandrat till.

7.5 Ersättning för den som delta i etableringsprogrammet

Utredningen visar att lägre ersättningsnivåer riskerar att minska kvinnors arbetskraftsdeltagande.³

Den lägre ersättningsnivån motverkar delmålet om ekonomisk jämställdhet. Det minskar kvinnornas ekonomiska egenmakt, självständighet och möjlighet att delta i samhället på lika villkor. En av grundförutsättningarna för att kunna lämna en våldsam relation är en egen försörjning.

9 Ett mer individualiserat, flexibelt och effektivt etableringsprogram

Ett mer flexibelt etableringsprogram för nyanlända kan innebära ett mer gynnsamt arbetsmarknadsinträde, om det utgår från kvinnornas enskilda situation och behov. Särskilt viktigt kan detta vara för personer med kort utbildning eller begränsad arbetslivserfarenhet.

² *Stärkta möjligheter genom samverkan*, Jämställdhetsmyndigheten (2022:13) s. 18.

³ SOU 2023:24 *Etablering för fler - jämställda möjligheter till integration* s. 191.

Kvinnorna behöver bättre förutsättningar än i dag att genomföra programmet inom en rimlig tid. Föräldraledighet ska exempelvis inte vara ett hinder för att delta och fullfölja programmet. Nyanlända som är föräldralediga mer än 12 månader under sin första tid i Sverige har inte möjlighet att fullfölja etableringsprogrammet som det ser ut idag. Dessa kvinnor riskera att ”tappas bort”.⁴ Tidsgränsernas utformning är i dag ett hinder för gruppen.

Övrigt

Att fler utrikes födda kvinnor kommer i sysselsättning har stor betydelse för det jämställdhetspolitiska delmålet om ekonomisk jämställdhet och för delmålet om mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck utgör ett stort hinder för kvinnornas möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden på såväl kort som lång sikt.⁵

Arbetsmarknadsetablering gynnar social, ekonomisk och politisk rörlighet. Vilket i sin tur kan urholka våldsnormerna och minska våldsanvändandet. Ungdomar som lever med hedersnormer har i större utsträckning en mamma som inte arbetar.⁶

Riktade åtgärder – såsom förslagen är utformade – behövs för att underlätta för utrikes födda kvinnor att etablera sig på arbetsmarknaden. Det betalda arbetet är en förutsättning för både kvinnors och mäns ekonomiska frihet och ger makt till att forma sitt eget liv och förutsättningar att leva ett liv fritt från våld och förtryck.

För Jämställdhetsmyndigheten

Lena Ag
Generaldirektör

Monia N Sarenstrand
Utredare

I ärendets slutliga handläggning har enhetschefen Bosse Parbring och chefsjuristen Anna Tingbäck deltagit.

⁴ *Stärkta möjligheter genom samverkan*, Jämställdhetsmyndigheten (2022:13), s. 20.

⁵ *Ibid.* s. 18.

⁶ *Ibid.* s. 19.